BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 5 lei / In străinătate: 6 lei } | 16 Pagini | Nr. 58 Luni 28 Februarie 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful postal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

O datorie imperioasă

O conferință rostită la Ateneul Român a redat actualitatea unei chestiuni ce ar trebui să preocupe în permanență pe conducătorii țării.

Este vorba de procesul de reromânizare a populației din secuime, desnaționalizată în cursul urgiei maghiare.

Nu se poate tăgădui că s'a întârziat această refacere a conștiinței naționale în ținuturile unde ea fusese minată prin toate mijloacele unei fantezii perfide.

Este tot adevărat însă că s'a făcut ceva în această direcțiune de ordin național; că au început să se ivească unele rezultate făgăduitoare ale acțiunei de „restutitio in integrum" a sufletului românesc de acolo; că se desfășoară în acest scop o activitate sistematică și stăruitoare.

Din nefericire, însuflețirea, sforțările și sacrificiile făcute întâmpină unele greutăți care n'ar trebui să se producă, sau care s'ar cuveni să fie înlăturate pe cât de repede, pe atât de hotărît.

Îngăduința ce li s'a arătat a dat impulsiuni spiritului rebel.

Astfel, un profesor cunoscut prin zelul desfășurat în această chestiune, semnalează o serie de omisiuni a sancțiunilor impuse în împrejurări de asemenea importanță, omisiuni atât de ciudate și de condamnabile, încât s'ar putea crede că este vorba de un sistem organizat.

Cum este cu putință să se găsească încă neurmăriți, nepedepsiți, anumiți exploatatori de cherestea din acele ținuturi, cari chemați la respectul legii pentru dominațiunea elementului românesc în industrie și comerț, și-au motivat refuzul pe injuria că „valahii sunt puturoși" ?

Cum este cu putință să nu se fi luat nici o măsură împotriva unei învățătoare vinovată de îndemnarea populației maghiare să nu participe la serbarea de 10 Mai din anul trecut la școala primară de stat, vinovată și de sechestrarea copiilor în școala reformată, unde au trebuit să asculte transmisiunile radiofonice dela Budapesta ?

Cum este cu putință să cutreere acele ținuturi numeroși propagandiști, recrutați mai ales din preoți unguri, susținând când revizionismul, când refuzul de a trimite copiii la școlile românești, când abandonarea religiei române a românilor cari au renunțat la cea impusă de maghiari prin forță sau mistificare ?

Faptul că politica sustrăgea atenția conducătoare dela cauzele mari și o concentra asupra celor mărunte, nu constitue desigur o circumstanță atenuantă în grava răspundere a îngăduinții unor asemenea uneltiri împotriva conștiinței naționale.

Credem că acea cauză dispărând, va dispare și efectul, și sperăm că ofensiva românească din ținuturile desnaționalizate va fi susținută prin toate mijloacele, spre a se paraliza orice încercări de a o împiedeca.

I. NIȚESCU

Țărani din Bucovina, la târg

Un ucenic tâmplar
își otrăvește cu arsenic 13 rude

Trei din victime au murit

Budapesta, 25 (Rador). — In localitatea Alsonemedi, din comitatul Budapesta, a fost arestat un ucenic tâmplar, acuzat că a otrăvit cu arsenic 13 persoane, printre cari mai multe rude foarte apropiate.

Trei din cei otrăviți au și încetat din viață.

Autorul crimelor voia să pună mâna pe o importantă moștenire de familie.

Au fost arestați și câțiva complici ai otrăvitorului.

JURAȚII

de EM. HAGI MOSCO

Desființarea Curții cu juri este una dintre hotărîrile noului așezământ. „Vox populi" rămasă parodie a lui „vox Dei", ajunsese o primejdioasă manifestare a psihozei zilelor pe cari le trăim și de care este cuprinsă atâta omenire. In loc ca, acolo unde ar fi trebuit să se afle cumințenia poporului și deci izvorul pedepsirii unor fapte mai apropiate de viața lui de toate zilele, să găsim stăvilirea răului, dimpotrivă, cea mai largă și păgubitoare atingere a bunului simț își făcuse culcușul.

Înșirarea cunoscutelor proaspete fapte întâmplate în scurgerea anului trecut, toate ertate de caraghiosul tribunal umanitar desființat, ar dovedi cu prisosință cât alunecase judecata poporului pe un povârniș dăunător societății. Nici unul dintre juranți nu se substituia, măcar o clipă, celui răpus de glonț. Care mai de care se întrecea în darea ertăciunii doveditoare a unei mari priceperi a sufletului omenesc. Acela pe care sorții îl transformase, în 24 de ore, din nepregătit în judecător, se lăsa convins fie de sforăitoarele fraze „dezinteresate" ale apărătorilor, trecători cu ușurință dintr'o tabără într'alta, căci așa cere meseria și umanitarismul, fie de miorlăitoarele mustrări de cuget târzii ale unui sau unei foști „desnădăjduiți".

In goana după analiza sufletească, cismarul, croitorul, sau alt meseriaș, mărginit la literatura „celor 15 lei", scos ca jurat din aerul îmbăcsit de a-

(Continuare in pagina 2-a)

D. Goebbels va face vizite în Grecia și Iugoslavia

Berlin, 25 (Radio-Central). — *D. Göbbels, ministrul propagandei, va face în curând vizite oficiale în Jugoslavia și Grecia.*

Asupra programului acestor vizite se mai duc tratative cu statele interesante.

—xox○xox—

Pe vremea când erau de acord...

D-nii Chamberlain, primul ministru al Anglei și Eden, fostul ministru de externe

—xxx●xxx—

Germania va expulza
pe corespondenții evrei ai ziarelor străine?

Berlin, 25 (Rador). — *Cuvintele pe care d. Hitler le-a rostit ieri la Muenchen împotriva „atâtătorilor evrei din Germania" (sunt comentate azi de ziarul „Acht Uhr Abenblatt", care lasă să se întrevadă o apropiată expulzare din Germania a corespondenților evrei ai ziarelor străine și a informatorilor lor tot evrei.*

Ce am făcut noi
pentru țărănimea maghiară și secuiască

Propagandiștii maghiari despre reforma agrară din Transilvania

Revizioniștii maghiari au pus de curând în circulație internațională noui publicații impotriva noastră, care dacă dovedesc stăruința lor în materie de propagandă, confirmă observațiile ce le-am făcut noi în legătură cu propunerile cunoscute ale guvernului din Budapesta în scopul... „îmbunătățirii raporturilor româno-ungare".

Am spus, că nu putem lua în serios acele propuneri, atâta vreme cât Ungaria n'a renunțat la politica sa revizionistă și nici la propaganda ce o susține și patronează, contra României, — învenințată de ură și întreținută numai cu falsuri și calomnii.

Zilele trecute ne-am ocupat de o carte a contelui Ștefan Bethlen, tipărită în italienește la Roma, în care fostul prim ministru al Ungariei, numai pretinde anexarea Transilvaniei la patria sa, ci... independența sa!

Intr'o altă broșură apărută recent la Geneva, sub titlul: „L'Invasion des Roumains en Transylvanie" (Năvala Românilor în Transilvania), autorul ei, André Tamas (?), susține aceiaș teză, — ceea ce dezvălue cuvântul de ordine al revizioniștilor maghiari în cursul anului 1938 — bazată însă pe un argument neașteptat: reforma agrară ce s'a aplicat în Transilvania, de români, după încheerea păcei!...

Interesul ar impune propagandiștilor maghiari să nu pomenească de această reformă agrară, care prin scopul ce l-a urmărit și prin rezultatele binefăcătoare ce le-a dat, a întărit și mai mult actul istoric al unirei Transilvaniei cu România.

Prin această reformă s'au transformat țăranii iobagi de sub fosta stăpânire maghiară, în oameni liberi și proprietari pe pământurile ce li s'au distribuit, în condiții egale, fără nici o deosebire de origină etnică și de confesiuni religioase, pe când în Ungaria, țăranii continuă să fie slugile magnaților latifundiari!

Vom stabili acum o paralelă interesantă, între cele scrise în broșura din Geneva, de André Tamas, cu cele scrise de un scriitor englez, d. I. D. E. Evans, despre aceeaș reformă agrară din Transilvania.

(Continuare in pagina 2-a)

IN CĂUTAREA UNUI AVION DISPĂRUT

Londra, 25 (Rador). — *In căutarea avionului de bombardament având pe bord doi căpitani piloți și un sergent, plecaet Miercuri seara pentru un exercițiu de sbor pe distanță lungă și dispărut fără urme, și-au luat azi sborul 60 de avioane militare.*

Până spre seară nu se dăduse de urmele avionului dispărut.

—xxx●xxx—

Vizita d-lui Hoover în Europa

Fostul președinte al Statelor Unite, d. Hoover vizitează diferite orașe din Franța.

D-sa va fi proclamat zilele acestea doctor „honoris cauza" al universității din Lille.

—oox●xoo—

Tratative militare anglo-portugheze

Lisabona, 25 (Rador). — **Ziarele anunță că tratativele dintre misiunea militară britanică și experții portughezi au fost foarte cordiale. In cursul întrevederilor s'au inregistrat progrese mari.**

Conversațiile vor continua la 2 Martie.

Discursul cancelarului Schuschnigg

Figura cancelarului Schuschnigg va rămânea în istorie. Sunt rari oamenii de stat, care să pună o tenacitate mai eroică și o atitudine mai demnă în îndeplinirea unei misiuni atât de grele. Sarcina lui este să împace cele mai grave contradicții. German, trebue să apere independența unei țări germane contra Germaniei. Legitimist convins, trebue să renunțe la restaurarea monarhiei. Catolic practicant, trebue să păstreze prietenia cu cel mai puternic adversar al catolicismului. Conducător al Frontului patriotic și adversar al nazismului austriac este ținut — prin clauzele unei convenții și prin fatalitatea vecinătății cu Germania — să menție raporturi de prietenie cu național-socialismul german.

Pentru aceste motive, cuvântarea de Joi a cancelarului federal era așteptată cu o curiozitate universală.

Ea confirmă prevederile noastre din trecut și menține temerile noastre pentru viitor. Tema de căpetenie a cuvântării din dieta federală este necesitatea, dorința și voința de a menține independența Austriei ; temele secundare, greutățile, care se pun în calea acestei misiuni. Cuvintele „dar" și „dacă" sunt cele, care revin sau sunt subînțelese mai des în cursul cuvântării omului de stat austriac.

Cel dintâi punct al programului său este Austria. Cea dintâi datorie a noului guvern, pe care l-a format, este independența Austriei. El va avea misiunea de a păstra pacea în afară și de-a o asigura înăuntru. DAR această politică, Austria o face în calitatea ei de stat german.

La 29 Mai 1937, d. Schuschnigg a declarat în dieta dela Viena că Austria va rămânea etern un stat german. La Berchtesgaden, Führerul s'a declarat de acord cu această politică, DAR a recunoscut, în același timp și deplina suveranitate a statului federal austriac. Austria este stăpână pe conducerea politicii sale interne ; național-socialismul austriac este, după cum s'a convenit la Berchtesgaden, o chestie internă austriacă. Partidul național - socialist german s'a învoit să se abție de la orice amestec în afacerile lăuntrice ale republicii federale, DAR nazismul austriac capătă dreptul la existență, dacă se raliază frontului patriotic al Austriei germane și creștine, corporative și autoritare. In fine, Austria își va conforma politica sa față de Reich principiului fundamental că este un stat german, DAR protocoalele de la Roma, care o leagă de Italia și Germania, sunt menținute, ca un element al politicii externe austriace.

In încheere, cancelarul declară că Austria va pieri când va renunța la misiunea ei germană, DAR afirmă că trebue să i se lase și libertatea necesară pentru îndeplinirea acestei misiuni. Austria va pune toată mândria și ambiția ei pentru a-și îndeplini cu credință

(Continuare in pag. 2-a)

Scumpetea
și dificultățile de transport

Nu știm, în mod practic, până la ce punct este temeinică afirmația economiștilor că suntem una din țările cari putem aplica „autarhia" — adică putem să producem în țară tot ce îi trebue populației și să nu avem nevoe să importăm ceva de peste hotare.

In orice caz, este indiscutabil că avem și producem din belșug tot ce e în legătură cu alimentația și, comparativ, cu prețurile din alte state, suntem o țară blagoslovită.

Această situație care ar putea fi îmbucurătoare pentru consumator nu e tot astfel pentru producător, care nu reușește să ia preț bun pentru marfa sa.

Am vorbit în dese rânduri despre speculă și despre plaga intermediarilor.

Citâm pentru astăzi ciudățenia diferențelor de prețuri dela o localitate la alta, ciudățenie pe care o găsim în buletinul institutului central de statistică din luna Ianuarie.

Mazăre comestibilă 100 de kgr. costă: la Ismail 395 lei; la Cluj 1200 lei; la Timișoara 1400 lei; la Bălți 2300; la Bazargic 2400 lei.

Mere 100 kgr. la București costă 700 lei; la Botoșani 300 lei; la Focșani 1800 lei; la Deva 1400 lei; la Arad 2000 lei; la Tg. Mureș 600 lei.

Pere (tot suta de kgr.) la București 750 lei; la Buzău 1100; la Ploești 1600; la Focșani 2000 lei.

Carne de vacă: 16 lei kgr. la Botoșani; 18 la Pitești; 23 la București; 25 la Giurgiu; 15 la Hotin; 26 la Brașov.

Slănină crudă: 22 lei la Roman; 37.50 la Hotin; 35 la Cluj; 24 la Bacău.

Șuncă: 75 lei kgr. la Turnu Severin; 94 lei la București.

Am citat câteva exemple doar; la toate capitolele deosebirile sunt tot atât de mari și deseori inexplicabile.

Căci dacă nu este de mirare ca 1000 de kgr. lemne de stejar, să coste 500 lei la Storojineț și 1050 lei la Soroca, este surprinzător ca 100 de kgr. de mere să coste 300 lei la Botoșani și 1200 lei la Iași!

Afară de cazuri multiple unde specula intermediarilor joacă un rol covârșitor, este

(Continuare in pag. 2-a)

150 DE ANI DELA NAȘTEREA LUI SCHOPENHAUER

Aspecte din viața marelui filozof german

de M. G. CONSTANTINESCU

Aproape totdeauna, viața și opera unui filozof a purtat amprentele atmosferei morale și sociale ale epocii. De sub această influență, n'au scăpat decât acei fruntași ai gândirii europene, întemeetori de școli sau precursori de curente. Mai cu deosebire, domeniul politic este acela care a cunoscut și în trecut, personalități în care nu se întruneau totdeauna elementele fundamentale ale societății lor. Pe filozofii de temperament, mai mult decât pe filozofii de sistem, nu poți decât anevoie să îi scoți, să-i separi de preocupările veacului căruia au aparținut.

Viața filozofică a sfârșitului veacului al XVIII și începutul celui de al XIX-lea se desfășoară sub vraja ideilor metafizice răspândite de solitarul dela Königsberg, Emmanuel Kant. Succesorii lui care se mențin mereu prin negația din ce în ce mai accentuată a realității obiective, și prin afirmarea din ce în ce mai puternică a realității făurite de spirit și diferite reprezentări, dau filozofiei o orientare, menită să ajungă cu vremea la crearea unui romantism, care obseda gândul oricărui cugetător din acele timpuri. Fichte cu valoarea realității raționale, Schelling cu a sa concepție unitară asupra substanței, asemuitoare cu a lui Spinoza Hegel continuator al lui Schelling prin introducerea conceptiei naturei imanente, toți ajung la un moment dat să facă parte din aceeași familie, însuflețită de un romantism ce vrea, printr'o teorie idealistă asupra evoluției, să disolve ca într'o eprubetă, elementele componente ale universului. Fiul păstorului din Moravia, Frederik Schlaiermacher încadrat în această atmosferă, aduce pe lângă o mistică cu mult mai rationalistă, comparând-o cu aceea a predecesorilor săi, și un optimism idealist, ce produce în lagărul opus, printr'un proces în care temperamentul lui Schopenhauer a jucat un rol atât de important, romantismul ca o concepție pesimistă a vieții. Postulatul armoniei universale, pe care teologia se sprijinea atât de puternic și prin care filozofia occidentală se afirma în dorința de a găsi cheia de boltă a tuturor enigmelor vieții sufletești și frământărilor sociale, e ridicat în sfera raționalismului de Arthur Schopenhauer, unul din cei mai turburați filosofi din toată cugetarea veacurilor.

Născut la Danzig la 22 Februarie 1788, Schopenhauer aparține unei familii de negustători bogați, care jucaseră în trecut un rol important în mișcarea comerțului. In această familie cu preocupări atât de practice, care probabil își găsea satisfacția mai mult în bunurile materiale decât în cele spirituale, Schopenhauer primește o

A. SCHOPENHAUER

educațiune cosmopolită vizitând și cunoscând cele mai importante centre industriale de pe vremea aceea. Fire irascibilă, temperament de nesecată perturbație și de nestăviltă dorință de a explica totul, aceste călătorii îi lăsa impresiuni puternice. Dar pe lângă metropolele unde tatăl său îl ducea în dorința de a citi lumea ca dintr'o carte, pe lângă Amsterdam, Londra, Hamburg, Berlin, Bruxelles, iată-l în Elveția la poalele Muntelui Blanc, filozofând asupra solitudinei imperiale și liniștite ce-l impresiona adânc. „Dispoziția sumbră pe care o remarci adesea la spiritele eminente, are imaginea sensibilă a Muntelui Blanc. Vârful este adesea acoperit, dar uneori valul se desface, și muntele înroșit de soare îndreptat către ceruri dincolo de nori, privește către Chamonix; fiecare simte atunci inima svârcolindu-se în adâncul ființei sale; asemenea omul de geniu cucerit de vraja melancoliei, ridică uneori această seninătate, care nu e posibilă decât lui, și care planează asupra frunții ca o rază de lumină identificând spiritul cu lumea exterioară". Impresiunea este cât se poate de romantică; era tânăr și vocația pentru tot rostul vieții sale îi încânta spiritul prin tot ceeace rațiunea lui vedea permanență și izolare. Studiile sale îl pregătiră pentru o catedră universitară și teza de doctorat asupra „Quadruplei rădăcini a principiului rațiunei suficiente" îi dădu un oarecare prestigiu care însă nu folosi deloc rivalității permanente dintre el și colegul său Hegel. In această primă lucrare de filozofie, Schopenhauer, așează patru principii : 1) Principiul rațiunii suficiente a devenirii care guvernează toate schimbările și constitue ceeace se numește de obiceiu, legea de cauzalitate; 2) Principiul rațiunii suficiente a cunoașterii, prin care se reglementează conceptele abstracte, în particular judecățile; 3) Principiul rațiunii suficiente a esenței care stăpânește lumea formală — intuițiunile apriorice asupra timpului și spațiului și adevărurile matematice care derivă din ele; și în sfârșit rațiunea suficientă a actiunii, pe care o numește și legea motivațiunii, și care se aplică la cauzalitatea elementelor interne. Schopenhauer depășește cele două principii afirmate de Leibnitz, rațiunea suficientă și rațiunea identică, și cu toate acestea, comentatorii au găsit distincțiunea lui Schopenhauer mai puțin filoosfică decât a lui Leibnitz. Cele patru forme de rațiuni suficiente se pot reduce lesne la un singur principiu de cauzalitate. Toate faptele, însăși faptele logice, sunt în ultima analiză, simple schimbări și aranjamente matematice. Condițiunile abstracte ale raporturilor între ideile noastre trebue să derive din realitatea însăși și din principiile care o guvernează.

Dela 1814—1818 după ce stă câtva la Weimar, unde cunoaște și frecventează pe Goethe și pe orientalistul Frederik Majer, care-l inițază în studiul filozofiei budhiste, pleacă la Dresda unde studiază în deosebi chestiuni de artă, și — apropierea să nu pară curioasă — chestiuni asupra femeii. Cam în această epocă, și sub influența lui Goethe, publica o teorie asupra viziunii și culorilor prin care el se plasează între Newton și Goethe, neconsiderând culorile

(Continuare in pagina 2-a)